

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Кокону Жер-жерли самоуправленианы кюню бла АЛГЫШЛАУУ

Хурметли коллегаларым, шуёхларым!
Сизни профессионал байрамыгыз бла жюрегимден кызыу алгышлайма!

Республикада жер-жерли самоуправленианы айнытуу, анга тийишли законла чыгарыуу мурдорун кырау жаны бла мадарла этилгенлей турадыла. Жер-жерли учрежденила борчларын кеслери алларына толтуруу жаны бла иги сынау жыйышдыргандыла, жер-жерли Советлени депутатларыны билимлери, усталыклары да кётюроледи, алагъа халкыны жанындан ышану да ёседи.

Аны бла бирге жер-жерли самоуправленианы кыйматлыгын кётюроу жаны бла бек улуу иш алдады. Муниципалитетле ахча бла кеслери кеслерин жалчытырча ышангылы онгла кырау-

гъа тошерикди. Ма ол мурат бла хар муниципал кыралынуу, хар элли экономика кылайын кючлендириге себеплик этерикбиз, аны ючюн деп аланы жерлеринде шёндюго производства кыраурыкыбыз, гитче эмда орта бизнесни, фермер эмда элли мюклени айнытырча кюрештирикбиз.

Республикада жер-жерли самоуправление мындан ары да адамланы сейирлерин кыорууларыгына, аланы ёкюлю боллугуна, жамауат-политика ырахатлыкны жалчытыуа, Къабарты-Малкъарны халкыны кылайыгын ёсдюроуге ышангылы мурдор кыраурыгына ийнанам. Сизге кийик саулык, тауусулмазлык жюрек талпынуу, ишигизде жетишимле, жашауугызда бар игиликле тежейме.

БЕЛГИЛЕУ

Борчларын бет жарыккылы толтурганлагъа - алгышла, саугъала, жырла

21 апрельде битеу кыралда Жер-жерли самоуправленианы кюню белгиледи. Тюнене Курзалда Нальчикде аны бла байламлы кыуанчлы жыйылыу болганды, бу органлада ишлегенлеге алгышлаула айтылгандыла, саугъала берилгендиле, жарык концерт кыралганды.

Жер-жерли самоуправление органла тийрелени айнытууда, адамланы ахшы башламчылыкларынын бардырыуда улуу магъананы тутадыла. Эллени, районланы таматарын КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасыны орунбасары **Сарбашланы Светлана** республиканы Башчысы **Юрий Кокону** атындан алгышлаганды: «Сизни байрамыгыз бла жюректен алгышлайма. Регионда жер-жерли самоуправленианы айнытырча, керекли законла чыгарыуу мурдорун жарашдырча аслам иш тамамланады. Жер-жерли советлени депутатла-

рыны усталыклары ёседи, алагъа халкыны жанындан ышануулук кючленеди.

Алай алыкъа алда кеп иш барды. Муниципалитетледе ахча кылайлык болурча мадарла этерге тийишлиди. Аны ючюн аланы хар бириндешёндюголю производстволаны кырау, гитче эм орта бизнесге, фермер эм эл мюклеге айнырча болуша, экономика жаны бла себеплик этиликди.

Жер-жерли самоуправление мындан арысында да адамланы сейирлерин кыоруулаганлай, жамауат-политика тынчылыкны саклаганлай, Къабарты-Малкъарны

халкларыны жашауларын игилендириге кюрешгенлей барлыгына ишеклигим жокъду. Сизге саулык, жетишимле, игилик тежейме».

Сарбашланы Светлана жетишимли болган, кеп жылланы борчларын бет жарыккылы толтурган муниципал ишчилеге республиканы кырал саугъаларын бергенди. Алай бла Сыйлы грамотала бла Зольск районну жер-жерли администрациясыны башчысыны орунбасары **Ауес Беев**, Май районну Ново-Ивановское элли администрациясыны таматасы **Виктор Клюс**, Адюх элли администрациясыны башчысы **Залимхан Кумыков** саугъалангандыла. **Андзор Ахобеков** уа КъМР-ны сыйлы юристи деген ат берилгенди.

Парламентни спикерини орунбасары **Михаил Афащгов** да, жер-жерли самоуправление органла властыны энчи институту болганларын айта, ала кеп проблемаланы тамамлаганларын белгилегенди. Ала гражданданы эркиниклерин саклайдыла, тарыгыуларына кырайдыла. Аланы билимликлерине, сынамларына кере болады хар элли тамблагы кюню. Была жумушланы кыалай тамамлаганларына кере граждандла власть структураланы ишлерине багъа бичедиле.

Жамауатда биригулюкню саклауда, адамлагыуу управлениы ишлеге кыатышырча онг бериуде, элли тынчыгы ючюн сизде улуу жууаплык барды. Кырал управленияны мурдору жер-жерли самоуправленияды. Мен администрацияланы ишлерине келлери бла берилген келечилерине ыразылыгымы билдиреме, дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы кырал саугъалары бла саугъалауу юсонден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы жер-жерли самоуправление органларында кеп жылланы бет жарыккылы урунганлары эмда ишлеринде жетишимле болдурганлары ючюн

*Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы
бла саугъаларгъа*

Беев Ауес Таловичи – Зольск муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысыны биринчи орунбасарын
Клюс Виктор Григорьевичи – Май муниципал районну Ново-Ивановское элли башчысын

Кумыков Залимхан Магомедовичи – Адюх элли администрациясыны башчысын;

сыйлы атла атаргъа

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи»

Ахобеков Андзор Нафиговиче – Бахсан муниципал районну Жер-жерли самоуправление советини председателини орунбасарына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**
Нальчик шахар, 2017 жыл 20 апрель, №61-УГ

Республикада регион окытуу-музей кластер кыраллыкды

Тюнене Правительствону Юйюнде КъМР-ни премьер-министри **Мусукланы Али** Россей этнография музейни таматасы **В.М. Груман** бла тубешгенди. Музей ишни айнытуу программаны жашауда бардырыуу чегинде федерал маданият арала бла байламлыкъланы, ич эм тышындан келген туризмин андан ары айнытуу, Къабарты-Малкъарда **Х.М. Бербеков** атлы КъМКъУ-ну мурдорунда регион билим бериу-музей кластерни кырау, республи-

каны вузларыны студентлери кыатышып тубешуиле бла семинарла бардырыуу вопросла сюзюлгендиле.

Музей комплексни кырагъанда энчи эсни кыошак билим бериуде гуманитар, краевед эм илму-ангылатуу жанына бурулурча кереклиси айтылганды. Тубешуиге **Х.М. Бербеков** атлы КъМКъУ-ну ректору **Ю.К. Альтудов** да кыатышанды.

**КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосу
пресс-службасы.**

Жазылыу

Хурметли жамауат!

2017 жылны экинчи жарымына «Заманга» жазылыу андан ары бардырылады.

Сиз ана тилибизде чыкырган газетге связъны кыайсы почта бёлюмюнде да жазылырча боллукъсуз. Бу керекли ишни болжалгъа салмагъыз.

Бизни индексибиз - 51532

Борчларын бет жарыккылы толтурганлагы - алгышла, саугыала, жырла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Михаил Афашагов да Парламентни Президиумуно оную бла жер-жерли самоуправленин айнтыуда уллу кышумчулуклары ючюн Псыгансу элпи башчысын **Хачим Канкуловну**, Кышхатауну администрациясыны башчысы **Уяналаны Азретни** эм башхаланы саугыалаганды.

Правительствону башчысыны орунбасары **Владимир Болотоков** а, кеп кыулукчула жолларын жер-жерли самоуправление органлада башлаганларын черте, ала аслам керекли ишни тамамлаганларын айтханды. Мен сизни барыгызга да саулык, айнуу, кыйын ишигизде жетишимле тежейме, дегенди. Ол Бахсанёнок элпи администрациясыны башчысы **Хаути Абреговва**, Чегем районну администрациясыны промышленность

эм транспорт жаны бла бёлюмюно башчысы **Атабийланы Салимге**, Нарткыаланы администрациясыны башчысы **Исмаил Батиевге** эм башхалагы Правительствону грамоталарын эм ыразылыккы кыагытларын бергенди.

КъМР-ни Жамауат палатасыны башчысы **Хазратали Бердов** да, администрацияланы ишчилерине мамырлыккы, огъурлулуккы, насып, жетишимле тежей, Черек районну администрациясыны башчысы **Муртазланы Борисге**, Зольск районну администрациясыны башчысы **Руслан Гятовха**, Нальчикни жер-жерли самоуправление советини башчысы **Игорь Муравьевча** палатаны сыйлы грамоталарын тапдырганды.

Андан сора да, жер-жерли самоуправление ишчилеге кеп алгышла

айтылгандыла. Светлана Тхагалева, Ёзденланы Танзила, Холамханланы Кыайсын, Альберт Ошроев, Тимур Гуазов, «Кавказ», «Ассорти», «Веренея», «Исламей» ансамблье уа ариу жырлары, тепсеулеры бла аланы кёллерин жарытхандыла.

КУЛЧАЛАНЫ Зульфийя.
Суратланы **А.ЕЛКАНОВ** алганды.

Бу кюнледе КъМР-ни Табийгъат ресурсла эм экология министрствосуну жамауат советини жыйылыуу болганды. Аны председатели **Нурали Машук** бек алга жыйылгандыла жаны министр **Шауаланы Пагону жашы Иляс** бла шагъырейлендиргенди, аны башчылыгында ведомство тутхан ишин андан ары да жетишимли бардырлыгына ышанганын билдиргенди.

кленни боюнларында бегитиу ишле бардырылгандыла. Болсада, докладчыла билдиргенге кёре, подпрограммада белгиленген жумушланы тийишлисича тамамларга кыолдан келмегенди. Ол а республикалы бюджетден ахчаны жетер чакълы берилмегени бла байламлыды. Аны хатасындан 2013 жылдан 2016 жылга дери жалаанда беш сооружениягъа ремонт этилгенди.

Андан сора муниципал районлада, шахарлада кир-кипчикни, эркинликсиз къуралган багуш тебелени кедери, жол жанларын тазалау, эсертмелени, мемориалланы тап халга келтириу, гюле, юлкюле, терекле салуу, агъач миолкню жерин тап халга келтириу ишле тамамланылгандыла. Алагы уруну коллективле, студентле, школчула, эллиле, жамауат организа-

келечилери, студентле, предприятаяла, организацияла, школчула да тири кыатышхандыла. Аны кезиуеде «Эрпак» жабык акционер обществога 30 тонна макулатура берилгенди.

Нальчик шахарны бир-бир школларында, сабий садларында «Биз табийгъат бла шухёлкюкда жашайбыз» деген ат бла тубешиуле, ингирле болгандыла. 21 мартда уа Терек салууну битеуроссий акциясы башланган эди. Хорламны паркында министерствода ишлегенле 27-чи номерли орта школда окъуганла эмда экология-биология арада юйренгенле бла бирге 200 терекчик орнатхандыла. Акциягъа жюзге жууук адам кыатышхан эди.

Ведомствода къуллук этгенле Жаш тёлю правительствону «Зелёный дозор» деген къаууму бла Нальчик черекни боюнун кир-кипчикден тазалагандыла. Аллай ишле республиканы битеу муниципал къуралыуларында да бардырылгандыла. Субботникге 40 минг адам чыккъан эди.

Быйыл республика «Жерни бир сагыаты» деген битеудуния экология акциягъа да кыатышханды. Ара шахарыбызны орамларында чыракъла хар жерде да бир сагыатха ёчолген эдиле. Аны магъанасы - битеудуния сообществону эсин жер аламны хауасы торленгенине буруу эди. «Бирден къолга алайык!» деген Битеуроссий акцияны чеклеринде уа кеп школлада экология дерсле бардырылгандыла. Экологияны жылына жораланган баннерле, социал роликле да орнатыладыла.

Жыйылыуда дагыда Тау жерли экологиясыны институту директору **Фатима Темботова**, Уччулук жаны бла департаментни башчысы **Аслангери Табухов**, агъач миолкню департаментни таматасы **Мухамед Маремов** эмда башхала сёлешгендиле. Ала да кеслерини бёлюмлеринде Экологияны жылы бла байламлы къаллай ишле этилгенлерини эмда мындан ары тамамланлыккылары ислеринден билдиргендиле, ишни игилендириу жаны бла оюмларын да туура этгендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алганды.

Тирлик кёргюзтейик

Абшаланы Магометни китабы халкъла аралы конкурсха кыатышагы

Профессор Абшаланы Тахирни жашы Магометни «Малкъарны тарыхыны бла культурасыны эсертмелери» деген китабы миллет географияны, экологияны, Россияны тарых-культура эм табийгъат хазнасыны «Хрустальный компас» биринчи миллет саугасы ючюн конкурсха кыатышды. Ол «Табийгъат эм тарых-культура жаны бла бек иги социально-информация проект» деген номинацияда кёргюзюлгенди.

«Хрустальный компас» конкурс 2012 жылдан бери бардырылады. Проектле битеу да бирге 11 номинацияда эришедиле. Аны Орус география обществовоу Краснодар крайда бёлюмю эм «Газпром на Кубани» ассоциация кыурагандыла. Битеу да бирге уа быйыл анга 389 проект кёргюзюлгенди, ол санда Россияны 68 регионундан, Индиядан, Монакодан, АБШ-дан, башха кыралдан да.

Хорлаганла уа Интернетде къол кётюрюуден сора ачыкъланырыкъдыла. Ол 30 апрельде бошалыкъды. 21 апрельде 18 сагыатны тарихлерине кёре, Абшаланы Магометни проекти ючюн 13140 адам къол кётюрген эди. Алай бу кёрюмдөлени игилендирге энтта заман барды. Сайлауну кюнне бир кере бардырырга боллукду.

Алай бла, белгили профессорубузга болушургда сыйгенле Интернетде <http://rus-compass.ru/projects/4332/> деген адрес бла къол кётюрюге боллукдула.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Жыйылыуу

Табийгъатда халга - тохтаусуз эс бёлюу бла кыайгырыу

Андан сора ол советни къаууму жангыртылганын, анга археолог, китапла чыгарыучу Виктор Котляров, Экология-биология араны директору Алексей Кольченко, биолог Анзор Паритов, экология жаны бла талай жыл ишлеген Владимир Смыков да киргенлерин айтханды.

Биз бла докладла башлангандыла. Республиканы суу миолкюнде болумну юсюнден КъМР-ни Табийгъат ресурсла эм экология министрствосуну бёлюмюно таматасы **Бёюланы Алим** бла Бийик тау-геофизика институту директору **Беккиланы Мухтар** билдиргендиле. Ала эриген кыарладан, сакъ жауунладан да суулары сакълау жаны бла бардырылган тинтиулене эсеплери бла шагъырей этгендиле. Алагы кёре быйыл республикада болгъан 71 черекни жагъаларын бегитген сооруженияладан 43-сюне ышанырча туююлду. Ала тозурай барадыла. Аланы болжалгъа салмай, тап халга келтирирге тийишлиди.

«РФ»-да суу миолк комплекси айнтыуу» федерал программагъа кёре министерство подпрограмма жасадырганды. Анда отуз сооружениягъа ремонт этерге, жетисин толусунлай жангыртырга эмда 32 объектни ишлерге белгиленеди. Алагы 3,94 миллиард сом бёлюннгенди, 3,58 миллиарды - федерал, 360 миллион республикалы бюджетден.

Суу миолк министрствону онуюна берилгенли, Бахсан, Нальчик, Нартан чере-

Экология жылны ичинде ёсюп келген тёлюно табийгъатны сакълауга юйретиу жаны бла не мадарла этилгенлерини юсюнден **Александр Кольченко** тынгылы хапар айтханды. Экология-биология арагъа кюн сайын шахар школладан, сабий садладан кепле келедиле. Алагы уа анда ишлегенле битимлени, юлкюлени, гюлени кёргюзтедиле, аланы ислеринден сейрилик шартла да келтиредиле.

Къудуретни сакълау эмда табийгъатны аялуу хайырлануу жаны бла департаментни бёлюмюно таматасы **Цийкыанланы Марат** да ёсюп келген тёлюге экология билим беруге эмда табийгъат бла кесин адепли журютюрге юйретиуге ведомствода уллу магъана берилгенин эсертгенди. Дагыда быйыл тамамланган эмда тамамланлыккы ишлени баум этгенди. Ала уа Минги тауну башына Экологияны жылыны белгисин чыгаруу бла башлангандыла.

яланы келечилери - битеу да отуз мингден аслам адам - тири кыатышхандыла.

КъМКЪУ-ну преподавательлери бла бирге «Экологияны халы» деген илму-практика конференция бардырылганды. КъМКЪУ-да уа «Тегерек стол» болганды. Анда сёз шёндюгюлю технологияларыны экология тинтиуледе хайырланууну юсюнден барганды. Республиканы библиотекаларында да талай иш къуралганды, ол санда китап-сурат кёрмючле да. Сабийле ишлеген суратланы конкурсу да болганды.

«Радуга» сабий реабилитация арада уа «Табийгъатны сакълагыз» деген ат бла байрам концерт кёргюзюлген эди. Юйретиу, ангылатуу ишле «Намыс» социал-реабилитация, экология-биология аралада да бардырылгандыла. Министрствону башламчылыгы бла республикада «Керексиз кыагытланы жыйып келтир да, келир заманга сауга эт» деген акция да ётгенди. Анга власть эм кырал оргналаны

ПРОЕКТ

Шахарланы тийрелерин тапландырууга «Единая Россия» себеп болуп турлукду

«Единая Россия» политика партия бу айда регионлада шахар тийрелени тапландыруу жаны бла муниципал программаланы созер умтулду. Ол иш 25 апрельге дерл барлыктуу.

Кырал Думаны депутаты, партияны фракциясыны башчысыны биринчи орунбасары, аны Кыабарты-Малкбарда бардырылган «Шахар тийреле» проекткни куратору **Адалиби Шхагошев**, аны юсюндөн кесини оюмун айта: «Программаны кыйыматлы тамамлау жер-жердеде жашагъанлары бла власть органланы араларында байламлыкка калай кыралгъанларына кёре боллукду», - деп чертгенди. Аны юсюндөн KABADIN-BALKAR.ER.RU билдиреди.

«Таш шахар тийрени кырау» деген проектни юсю бла Нальчикке быыл 173 миллион

сом берилдикти. Бююнюлжюге проектни норматив-право базасы жарашдырылганды, кёп фатарлы юйледе жашагъанлардан заявкала да алына турадыла.

Партияны проекткни юсюндөн адамланы оюмларын билер ючюн, ала бла сёлширге кереклиси баямды. Аны юсюндөн бу башламчылыккыны куратору, Кырал Думаны депутаты **Александр Васильев** быыл 10-11 апрельде Москвада болган «Проектный подход в партийной работе» деген билим беруу семинар-кенгешде айтханды.

- Бююнюлжюге, - дегенди ол, - «Единая Россия» партияны битеу регион бёлюмлерини интернет-сайтларында шахарлада ол неда бу тийрени тапландырыча заявка берирге боллукду. Сейри болган хар ким да, анда кесини шахарында неда арба-

зында не тюрлю мадар этерге кереклисин жазып билдирерге эркинди.

Бу амалны хайырындан адамланы оюмлары соруладыла, ол а проекткни ачык халда бардырылырына контроль этерге да болушуркду. Эсигизге салып айтайым, Россейини Президенти **Владимир Путин** кесини Посланиясында бу проекткни бардырыгъа адамланы да тири кыатышдырыгъа чакыргъан эди.

Саулай алып айтханды, проекткни тамамлаугъа кыралны бюджетинден 20 миллиард сом берилдикти. Бююнюлжюге ачаны 72 регион алганды. Бу айны биринчисине дерл регионла шахар тийрелени тапландыруу жаны бла муниципал программаларны жарашдырып, алыны жамаут сюзюуге чыгъарыгъа керек эдиле.

«Регионлада координаторла соруп, тинтип,

жер-жерли программалагъа граждана кылай эмда не халда кыатышырыкларын туура этердикле», - дегенди ол.

«Единая Россия» бююнюлжюге битеу да 25 проекткни кыолгъа алыды. Февраль айда партияны Генсоветини президентини алты жангы проекткни тамамлап башларгъа оноу этгенди, ол санда: «Шахарда болум», «Жер-жерли маданият юйле», «Гитче шахарланы театрлары», «Гитче шахарланы парклары», «Саулуккыну - сабийлеге», «Билимли хайырланыучуну школу» дегенлени. Ала да РФ-ни Президентини буйрукларыны эмда аны Федерал Жыйылыгъа Посланияларында белгиленген борчланы толтуруу, партияны айырыула бла байламлы программасын тамамлау бла да байламдыла.

Владиле ПЕЧОНОВ.

ЖЕР-ЖЕРЛИ ВЛАСТЬ

«Эл башчыны иши кыйынды, алай жамаут болушса, кёллендирсе, кыолубуздан кёп зат келликди»

- Мусса, сен жаш адамса, алай артыкыда магъаналы иш бла кюреширге тыошгенди. Киришалгъанмыса?

- Эл тамата болгъанлы жыл толгъанды. Алай ары дерл уа сегиз жылны Курданланы Юзейирни орунбасары болуп ишлегенме. Аны себепли жуук да билмей келгенме дерге жарамайды, административ кыулукка сынауум барды.

Жер-жерли самоуправление органланы кюню бек жаш байрамладан бириди. Ол 2013 жылда РФ-ни Президентини указы бла жеринде власть органланы даражаларын кётюрюп, демократияны ниетлерин жаер эм граждандар обществону институтларын айнытыр мурат бла кийрилгенди. Кеси да 21 апрельде белгиленди.

Жаппуланы Русланы жашы Мусса республикада бек уллу элледен бирине – Элбруска – таматалык этеди. Биз аны бла бу кыулукка ишлеген жылны ичинде кыаллай жумушла толтуругъа кыолдан келгенини юсюндөн ушакъ бардыргъанбыз.

ол профидит бла кыралганды. Алай бла, битеу эл жумушланы кесибизни кыарыуубуз бла толтурабыз. Сёз ючюн, элге таматалык этген кезинде суу жетмеген жерлерге быргыла тартханбыз, канализация ётдюрөбиз, кече орманла жарытылырча чыракыла салдырабыз, кыбырланы бурууларын жангыртханбыз, межитлени жерлерин эсепге салабыз, алыны кереклерин жалчытханбыз.

Кёп болмай а КЪМР-ни Башчысы Юрий Кокков эмда Шимал Кавказны ишлери жаны бла министр Лев Кузнецов келген эдиле. Ала районну оноучуларына федерал транссаны тийресинде элдеде жол жанларын тапландырыгъа, буруулары жангыртыгъа, тегерек-башны кёге аруи кёрюнорча этерге борчла салгандыла да, кеслерини кыолларындан келмеген элчилеге ол жаны бла болушукъ эттилдикти.

Юрий Кокков бла Лев Кузнецов келип кетгенлеринде, айтханымча, тизгинни жияргъа буюргъан эдиле. Анга тийишлиликде депутатла, элини администрациясы бла бирге жол жанында битеу вагонланы бла ларекланы да керттерген эдик. Экинчи кюн а адамла, анга бюсюремей, жолну тыйгъандыла. Алай ол федерал трассады, алай этерге жарамайды.

- Элбрус, республикалы магъаналы эл болуп кыалмай, битеуроссей, халкыла аралы курортуду. Тегерекни тазалагъандан сорда да, сервис да бийик даражада болургъа тийишлиди. Административ аны тапландырыгъа полномочиялары бармыдыла?

- Кыонак юйле бизни жууалпылыгъабыздыла болмагъанлыккыгъа, алыны иелери, алада ишлегенле да бизни адамларыбыздыла. Ала биригип, «Приэльбрусьяны предпринимательлерини ассоциациясын» кырагъанлы бир ай болады. Бу кюнде уа ала жыйылып, хычинлеге багъаланы тохташдыруудан башлап, тизгинни тапландырыгъа дерл оноуну бирге чыгъарыгъа келишгенди. Алай бла туристле, кыонакларыбыз канат жоллада, кыонак юйледе болумгъа тарыкмазча этерге кюрешебиз.

Хар кимни да юйюрлери, сабийлери бар, алыны башларын кециндирирге керекди. Алай закон да барды, адамлыкъ даража да тас болмагъанды. Халны андан да осалгъа бурмаз мурат бла адамланы администрациягъа жыйып, бирге сёлешген эдик. Анда уа сезон бошалгъынчы ишлерге онг бергенди, алай бу кезинде уа биригип, акционер общество кыаргъа, проект жарашдырып, «Шимал Кавказны курортларына» резидент болуп кирирге кереклисин эсгертенбиз.

- Сен кесинг а сервисе кыалай багъа берлик эдинг? Ол халкыла аралы даражалы курорта келишемиди?

- Кертсин айтханды, беш балгъа тергенде, ючден ёрге беричча тыйюлду. Бириккен сервис политика жокъду. Шёндю уа «Шимал Кавказны курортлары» да бардыла. Ала да болумуну тюрлендирге, архитектураны бирге келишдирге кюрешеди. Ала уа кыонак юйлене ишлетгенде, жангыртханбыз

Бизде уа болум ахырыда башханды. Курорт этретден да ишлейди, тюрлю-тюрлю объекте, канат жолла, трасса, кафе, кыонак юйле да бардыла, жуук да болмагъан эркин жерле жокъдула. Мында емкюрдөн бери жашап келген халкыны да эркинликлерин сакларгъа керекди.

- Бу соруну бермей болмаймы. Былтыры ахырында сатыу-алуу жерчилкени, вагончукъланы, кафелени иелери кётюрюлюп, жолну да жалхандыла. Ол а алыны сатыу жерлерни кетерилген этердикле деген хапарла бла байламлы эди. Халны тапландырыгъа онг болгъанмыды?

- Хау, алай проблема барды. Адамла Азауага кётюрюлген эдиле, алай алыны сатыу-алуу жерле кыаргъа бир тюрлю эркинликери, документлери жокъдула.

сау болсун, жарауаны школну спортзалында бардырыгъа кыойганды. Алай ол тарды, сабийле сыйымдыдыла.

Дагъыда Спорт школлубузда уа 50-ден аслам сабий бокс бла кюрешеди. Былтыр а, миллион сом кыратып, залны жангыртханбыз, душевойла, кийинирча жерле да тапландырылгандыла. Тутушу секцияда а ачханбыз. Дагъыда таулыгъа школ да ишлейди.

Миллет төпсеулини «Асса» ансамблибиз а Тюркден башлап, кёп кыраллагъа жетгенди, тюрлю-тюрлю конкурлада алчы болганды. Аллах ол дунисини жарык этсин. Кыудайланы Мухтарны башламчылыккы бла кыралгъан эди ол. Бююн анга таматалыккыны Тилланы Борис этеди. Быыл да алыны «Алтын майдан» фестивалгъа жиберирге сюебиз.

Дагъыда пассажир транспорту бла кемчиликке бардыла. Кюнге Нальчикден Терс-Кыолгъа жаланда юч маршрут кюрююдю, ол а азды. Алгъаракълада республикалы комиссия келгенди, аны келечилери автовокзал иштетюню онгарын тинтгенди. Анга аха федерал арадан берилдикти. Ол а республикада жашагъанлагъа, тышындан келгенлеге да уллу болушукъ болукъ эди.

- Сен Кыабарты-Малкбар кыралны университетни тарых факультетини бошгъанында элини башчысы болукъма деп эсинде бармы эди?

- Ахырда угъай! Школума кыайтып, сабийчилкени тарыха юйретирликке деп турганма. Туугъан элим, кесим окугъан школума онгум болгъаныча болушургъа хазыр эдим. Мектепде ишлей тургъанымлай депутатка кёргоштеди, ызы бла Курданланы Юзейир кесине орунбасар этип алгъанды. Тыныч-тынч юйрене, окуй, шёндюгю кыулугъума жеттене.

Элге башчылыкъ этген тынч тыйюлду, ол уллу жууалпылыккыны, кыайгырылулыккыну излейди. Шёндю уа депутатланы жангы кыауму айырылганды, ала барысы да элге жарысын жаш адамладыла. Ишбиз кыйынды, алай эл кёллендирсе, билеклик этсе, борчларыбызны бет жарыкылы толтуруккъуз.

Ахырында уа эл башчылары барысын да, профессионалды байрамдысы бла алгъышлай, бек алгъа Аллахдан саулыкъ бла тюзюмлюк тилерик эдим. Жамаут, элини оноучулары да, бир бирлерин ангылап, битеу жумушланы да кыолга бирге аласа, эл алай кыйырыкды. Барысына да онг, аюк, кыаруу, билим тежейме, бирлик тилейме.

Ушакъны **ТИКАЛАНЫ Фатима** бардыргъанды.

ЭСГЕРИУЛЕ

Абхазия аны кыйынын ёмюрге да унутурук туююлдо

Султан Сосналиевни ата-балары кьабарты бийледен болгандыла. 1917 жылда революциядан сора тукьумну абаданларыны барысын да илишанга салып ёлтюргендиле. Аны атасы Асланбег а акьылбалыкь болмаганы себепли сау кьалганды. Алай аны Кьабартыдан кыстагьан эдиле да, Улуу Ата журт урушну аллында ол Чечен-Ингуш Республикада жашап болганды.

Совет власть анга кыйынлыкь сынатыр ючюн кьалмагьанлыкь гьа, ол фронтда жигитча сермешгенди, эки кере жаралы болганды, аскер орденле эмда майдалла бла да сауьгаланганды. Урушдан сора Шимал Осетияда жашап турганды, анда фронтда алгьан жараларындан тюзелмей ёлгенди. Жазыкь гьа туугьан жеринде кьабыр юлюш табаргьа окьуна тюшмеген эди.

Жаш Чечен-Ингушетияда турганды, школду да анда бошаганды. Алгьа Сызраньни бийик аскер авиация училищесин, арта уа Маршал Г.Жуков атлы аскер академияны бошаганды. ПВО-ну аскерлеринде истребитель авиацияда анга тюрлю-тюрлю командир кьуллукьланы ышанып тургандыла. 1990 жылда уа, запаска кетгенден сора, ол ата-бабаларыны жерлерине кьайтып, Нальчикде «Каббалграндстройну» баш директору орунбасары болуп ишлеп башлайды.

Ол кезиуде Шимал Кавказда бла Абхазияда жамауат-политика кьымылдаула башланадыла - халкьла совет кьыралны кьаумунда толу эркиникли жашау этерге итингендиле. Анга Кавказны намыслары-сыйлары журюрге, халкьлары ючюн жанларын да амагьан адамлары кьошуладыла. Султан Сосналиев да аланы санында болады. Тау халкьланы конфедерациясы кьуралгьанлай анга аны аскер бёлюмюне башчылыкь этиуно буюрадыла. Аны ишине тири кьатышып, Абхазияны башында «кьара булутла» жыйыла тургьанларын сезгенди ол. Уруш башланган экинчи кюнюнде уа ары жетгенди.

Гудаухта келгенлей, Сосналиев олсагьат абхаз халкь ополченияны штабына башчылыкь этип тебиерди. 1992 жылда августда Кьорууланьуну кьырал комитети кьуралгьанлай а, полковник Сосналиев аны штабыны начальнигине салынады. Ол, кече-кюн демей, солуусуз ишлейди: кадрланы сайлап салады, сауутланган бёлюмле кьурайды... Аны хайырындан душманны кьорууланьуну ызын бузуп кирир умуту толмай кьалгьанды. Абхазияны Тагры жанындан азатлап башлау гьа да ол уллу кыйын салгьанды.

Быйыл 23 апрельде анга 75 жыл толлукь эди. Бююн биз аны юсюнден тарых илмуланы кандидаты, полковник В.Пачулияны статьясын кьысхартып беребиз.

1992 жылда 2 октябрьде Кьоруулау министерство кьуралгьанлай, Сосналиев Генштабны таматасына - министри биринчи орунбасарына салынады. Жангы ведомствону структурасы бла бирге хауа, тенгиз, ПВО эмда башха аскерлени кьурау да бара эди. Андан сора да, ол жылда ноябрьден башлап полковник Сосналиевге жаралы болгьан В.Аршбаны орунуна кьоруулау министрни кьуллугьун толтурур гьа да тюшгенди. Бираздан а Республиканы Баш Советини бегими бла Султан Сосналиев министрни кьуллугьун толтуруп башлайды.

Анга кыйын борчланы тамамлар гьа тюшгенди. Халкь да, аскер да кьыралны ууучланган кесегин не кьадад терк азатлар гьа итингенлерин ол ангылагьанды. Алай сауутла, боеприпасла, аскер техника да жетишмей эдиле, низамны да кючлендирмей жарарык туююл эди. Ма мында аны кьураучу хунери толусунлай ачыкьланганды. 1993 жылда 21 майда анга Абхазия Республикада сауутланган кючлени кьурау гьа кыйын салгьаны, кьорууланьуну амалланы таба билгени ючюн генерал-майор чын бериледи. 1993 жылда 30 декабрьде уа республиканы ара шахары Сухумини азатлау жаны бла аскер операцияны бийик даражада эмда уста бардыргьаны ючюн аны чынын генерал-лейтенантха дери кётюредиле. 1994 жылда 27 сентябрьде уа Абхазияны Жигити деген махтаулу ат да атайдыла.

Урушдан сора да ол Кьоруулау министрство гьа кеп жылланы башчылыкь этип тургьанды, республиканы аскерин кючлендируге уллу кыйын салгьанды. Аны аскер башчы гьа артыкьда бек керек болгьан ышанлары болгьандыла: абызырамаулыкь, базынуулукь, чыдамлыкь, кеп сёлешмеу. Ол гьабаны суймегенди, алай этгенлени

Абхаз аскерни махтаулу башчыларыны араларында Султан Асламбекович Сосналиев энчи жерни алады. Ол хауада кьорууланьуну Г.К.Жуков атлы аскер академияны бошагьанды, СССР-ни ПВО-суну аскерлеринде 29 жыл кьуллукь этгенди, лётчикден башлап истребитель авиалукьну командирине эмда авиация араны начальнигине дери ёсгенди.

«СССР-ни сыйлы аскер лётчиги» деген махтаулу атха тийишли болгьанды. Абхазияны кьоруулау министрине салынганды. Кызыл Байракьны, Александр Невскийни орденлери эмда кеп майдалла бла сауьгаланганды. Абхазияны Жигити.

олсагьат тохтатханды. 1996 жылда 1 июльда генерал-лейтенант РА-ны сауутланган кючлеринден кетеди, 29 августда уа аны республиканы Баш командующисини резервине кьошадыла. Ол Кьабарты-Малкьар гьа кьайтады, Нальчикде тюрлю-тюрлю кьуллукьлада ишлеп тургьанды. Абхазия аны кыйынын бир заманда да унутмагьанды. Кьыралда президент В.Ардинбаны 2003 жылда 13 октябрьде чыгарылган Указы бла бек сыйлы сау гьа тохташдырылганлай, Султан Сосналиев «Ахьдз-Апша» орденни биринчи даражасы бла сауьгаланганды.

Кеп да бармай Султан Асламбековични биягы Абхазия гьа чакьырадыла. 2005 жылда президент С.Багап аны кьоруулау министр гьа салады эмда правительствону вице-премьерни этеди. Бу кьуллукьда тургьан эки жылны ичинде ол абхаз аскерни, аны техника-ырыскы онгларын кючлендириу, аскерчилени бла командирлени юйретуу жаны бла кеп зат этгенди. Норматив актла, аскер устава, аскер хазырыкьны программалары да ма ол заманда жарашдырылгьандыла. Аскерни жаш офицерле бла жалчытыу гьа артыкьда уллу эс бурулгьанды.

Алай заман кишини аямайды, Сосналиевге да отставка гьа чыгар кезиу жетгенди. 2007 жылда июнда ол жангьан Нальчикке кетеди да, анда ишлеп башлайды. 2008 жылда 22 ноябрьде уа кьабарты эмда абхаз халкьланы махтаулу жашы уушады. Ол Москвада ёлгенди, аны Бахсан шахарда асырагьандыла. Фахмулу аскер башчы, Кавказны ёздени Султан Асламбекович Сосналиевны кыйынын абхаз халкь бир заманда да унутурук туююлдо.

ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырагьанды.

Федерал газетле жазалы гьа

Тюрлениу: сакьтлау бла ишекликле

Кьазахстанны президенти Нурсултан Назарбаев кьазах тилни кириллицадан латин шрифте кётюрюрге буюргьанды. 2018 жылдан башлап школлада жангы жорукь гьа кере юйретип башларыкьдыла. Бу иш нек этиледи эм аны эсеплери кьалай боллукь болурла?

Кириллицаны кьойгьан бла кьазахлыла толусунлай орус тилге кётчиркидиле

Тиллерин ахырысы бла да билмеген элли процент кьазахлыла гьа ушамагьанлай, кьазахча сёлалгьан алматачыча ангылатайм. Кьазах жазманы кириллицадан латиница гьа кётюрюлююу росей-кьазах шукьлукь неда Кьазахстанны бла Россейни аралары узайгьаны бла байламлы туююлдо.

Орус-кьазах эм росей-кьазах шукьлукь бла жалаанда бир вопрос байламлыды: Кьазахстанда орус тилни кьалай айныгьаны. Ол а мында экинчи кьырал тилге саналады. Ол жаны бла бир зат да тюрленмегенди эмда жуукь заманда тюрленирик да болмаз. Тилни билмегенле гьа кьазах сёлзе кьайсы алфавитте жазылгьанлары алай магьаналы туююлдо.

Алгьа ол производстволу жаны бла магьаналы болгьанды: кьаллай харф клавиатуралары бла машинкала чыгарылгьанлары эм сатылып алынганлары. Бусагьта уа битеу клавиатурала башха алфавитте бир бармакь уруу бла алышынып кьаладыла.

Башха жаны бла уа, мен оюмлагьанга кере, латиница гьа кётчюу кьазах тилни ёлтюрлюкю, жарсыу гьа. Иш анга келе эди. Тюркюлюни бла кьазахлыланы ол жуукьлашдырылыкь туююлдо, бу бош хапарды - кьазахлыла Тюрке алай уллу жан атмайдыла, аны модача тупу, ол кезден кьарагьан бир-бирледен кьалланлары.

Тил эм башха миллет кьыйматла аланы энчи айырмалыкьлары болса жашайдыла. Кьазах тилге уа ол, сёзсюз, кириллица эди. Ол болмаса, халкь жалаанда орусча сёлеширкиди, жазгьан а ингилизча этеркиди. Ма алайды иш.

Эрик ЛОБАХ.
«Экспресс газета».

Тынгысызланыр гьа сылтау жокьду

Владимир Жарихин, СНГ кьыралла институту таматасыны орунбасары:

- Белгилисича, Тюрк кьырал латиницаны хайырланады, ол битеу бу тилни кьыралланы иннетиди. Назарбаев тюрк дуния гьа кьошулур гьа излейди.

Алай башха затланы да эсге алыргьа тийишлиди, ала бла байламлы Кьазахстан бизден айырылады деп кьау гьа этерге керек туююлдо. Латиницаны кийриу жаны бла планла алыкь узакьдыла. Анга бу кьыралны энди боллукь башчысы кьалай кьарары гьа да белгисизди.

СССР чачылгьандан сора латиница гьа кётчген Узбекистанны сынамы кётчюзтеди: кётчюу иш алыкь да толусунлай бошаламагьанды, макемелени атлары жазылгьан кьангачыкьланы жартысындан асламысы алгьынча кириллицадаядыла. Кьазахстанда бу жаны бла кётчюу иш сёлешген, жазгьан да кьазахча этгенле бла байламлы боллукьду. Жалаанда школ заманда юйренген латин харфланы унутханлагьа кьыйналыр гьа тюшеркиди ансы.

«Аргументы и факты» газет.

БОЛУМ

Электросетьле буз ургьанга чыдагьандыла

Талай кюн алгьа Нальчикде уллу жел кётюрюлюк, ызы бла кьаты жууун жаугьанды, аны юсюне уа буз да ургьанды. Аны бир-бирлерини ёлчими бёдене жумуртха тенгли окьуна болур эдиле, кенглиги да бир сантиметр чакьлы. Кеп кюкюреп башлагьанлай окьуна ток бла жалчытыу «Каббалкоммунэнерго» предприятияны авариялы

службасы, ишчилери да олсагьат аякь юсюне болгьандыла. Алай, насыпха, МЧС-ни, экстренный службаланы телефонларына ол неда бу жерледе ток ызла юзюлгендиле неда оборудование бузулгьанды деп бир да сёлешимегенди.

-Шахарда электрокюч сетьлени кюз арты - кьыш кезиуде, сора да гь-

ыда ма быллай кыйын болумлада чырмаусуз ишлерге хазырлануу жаны бла жумушланы предприятие артыгы бла окьуна тамам этеди. Бизде урунганланы бары да анга кёл салып кьатышадыла, - дегенди «Каббалкоммунэнерго» баш инженери Гергьокьланы Хадис.

Бизни корр.

24 АПРЕЛЬ – ЖАШ ТЁЛЮНО БИРИГИУЛЮГЮНО ХАЛКЪЛА АРАЛЫ КЮНО

«Билим алып, сынау жыйып, мен жерлешлериме болушурга суюме»

Къалай-алай болса да, жашауда хар кезиуну кесини энчилиги барлыгы баямды. Ёсюп келген тёлю да аны излемине келиширге, жетишимли болурга, алагъа дери къуралган ахшы адетлени андан ары бардыргъа излейди.

Къаллайдыла шёндю жаш адамла, аланы не зат жарсытады эм къууандырады, къаллай ниетлеге, къыйматлагъа табынадыла? Аны эм башха затланы юсюнден биз байрамны аллында КъМКъУ-ну медицина факультетини 6-чы курсуну ахшы эм тири студентлеринден бири Сардиянланы Лейля бла ушакъ бардыргъанбыз.

- Лейля, адамны усталыгын сайлауда жол кёргозгенге, югю болганла тубейдиле. Тёрели соруу - сен а къалай келгенсе бу къыйын окуууга?

- Атабызны келини Геккиланы Жаннет Сапаровна республикабыздан тышында да белгиле анестезиолог-реаниматологду. Аны таныгъанлы бери адамланы арасында аны журмети, намысы къалай журюгенни, ол кеси къаллай профессионал, аламан тиширүү, ана да болгъанын кёре, анга ушарга итингенме.

Алай а, келинибизча, реаниматологияны сайлап къоаллыкма деялык туюлме. Ол уллу жууаплыкды, анга билимли болгъанын бла бирге башха тюрлю ышанла да керекдиле. Болсада врач - ол сейир усталыкды. Эрширге заман да жокъ, адамлагъа болушур амалынг да бар.

- Курсугъуз а къаллайды?

- Ол бек игиди. Бир бирибизге болушукъ этгенлей турабыз. Экзаменлеге, зачётлагъа да бирге хазырланып, шпаргалка да жарашдыруучубуз (жюледи). Юлешибиз да, къайсыбыз къаллай билетлени жазгъаныбызны да билип, Интернет бла жиберип, алагъа къарай, тангга чыгып да къалабыз. Курсада эгечим Фарида бла бирге окугъаным да уллу болушукъду. Ол кеси да группабызны старостасы болгъаны себепли кеп затха жууаплады.

Тыш жерледен келип билим алганла да бардыла бизде. Сёз ючюн, Сириядан, Азербайджандан, Грузиядан, Чеченден. Окуу, жашау болумла жаны бла да бир бирибизге билеклик этебиз. Бирси халкъланы ашларына-сууларына юйренгеннибиз да болуучуду. Ала у бизни хычинлени бек суюдиле. Чеченнге барырга тышген эди да бир жол биргебизге окугъанын бушуу болгъанда, билемисиз, аланы адетлерин жаратып къайтханбыз.

- Шёндюгю заманда жаш адамланы тамблагъы кюннге ышанмакълыклары бармды?

- Хау деп сунама. Бююнлюкте ала кеслерини жолларын излерге суюдиле. Тыш жерлеге кетип окургъа, ишлерге къоркъмайдыла, буюкмайдыла. Алларында муратлары да барды, жетишимли болурга итиндиле. Медицианы окууна юлгюгю алсакъ да, бир неча жыл мындан алгъа хирургия бёлумде къызланы кёрлюк туюл эдинг, энди уа анга сейир этерик туюлсе.

Окуу, билим алуу жаны бла ышанмакълык болгъанлыкъга, ишчи

жерле бла байламлы уа ол азды. Биз быйыл биринчиле болуп (багъы иш бёлум) борчу халда федерал экзамен берликбиз. Андан ёталсанг, ишлерге эркинлигинг да барды, нек дегенде ол кезиуде анда иш беручоле да олтурлукъдула.

Энци кесими алып айтсам, экзаменни берип, адамны жашау ючюн бир жууаплыккъны да бююма алама деп къояргъа болмайма. Ол даражага жетер ючюн сынама да керекди, бизни биргебизге окугъанла да, билемисиз, юйорлюе, сабий ёсдюргенле бардыла. Алагъа уа, окуудан сора да, ишлерге тышеди. Ышанмакълыгын болмаса уа, не тюрлю жумушда да къыйынды.

- Бююннюгю жаш тёлю юйор къыйматлагъа, патриотизмге уа къалай къарайды?

- Ол хар кимни кеси къаллай юйорде ёсгенине кёре бола болур. Алай а шёндю патриотла кепдюле деп айталлыкма. Кесинг элинги, жеринги соймесенг, сора сен кимсе?! Къарындашым, сёз ючюн, жаланда таулу келин келтирикме дейди. Юйорле алай къуралса, тилибиз, культурабыз, адет-тёрелерибиз да сакъланырына ийнангандан айтады ол алай. Ансы миллетчиликден угъай.

- Кесинг а патриотмуса?

- Хау. Тыш жерде жашау эталлык туюлме. Мындан кетейим ансы, къайда да тураим дегенле да тубейдиле. Алагъа сейирим уллуду. Бирси жерледе ишлерге итиндиле, мен а болушукъну къатымдагъылагъа берирге суюме. Башха шахарлада аслам кере бола турганма, алай Нальчикге бирин да тенг эталмайма, терк окууна тансык болуп къалама.

- Бош заманынгу уа Интернетге саугъалагъанладанмды?

- Угъай. Дерсиме керек туюл эсе, аны бла хазна кюрешиме. Юйорлюе уллуду – жети сабий болабыз. Анабызга болушурга тышеди. Фарида бла мен таматалабыз. Кичикке, Салимагъа, алты жылчык толгъанды. Музыка школну тауусханыма анабызга ыразылыгъымы билдиргенлей турама. Аны бла кесим солугъандан сора да, кичилени булжуртурга да аламан амалды.

Кесибизни жомакъларыбызны, мифлерибизни бек жаратама. М.Лермонтовну «Герой нашего времени» деген чыгармасын не къадар къайтарып окуп турсам да, эрикмейме.

Сора аппабызга, ыннабызга да терк-терк баруучубуз. Ала бир юйор къурагъанлы 50 жылдан атлагъанды. Не жаны бла да бизге юлгююды.

- Тилибизде иги сёлеширге да аладан юйренген болурса?

- Хау, алайды. Бютюнда ол жанына аппабыз Созайланы Праш сакъды. Телефон бла саулукъларын сорсанг окууна. Таматаладан кеп затха юйренесе. Аланы кёре, къалай эсе да журегинг огурулулукъдан толады.

- Къолунгдан келсе, тегерекде бола турган затладан нени тюрлендирлик эдинг?

- Эм алгъа урушла, къаугъала тохтасала суюме. Хар ким да саулукълу болса. Сора, билемисиз, къатындагъылагъа, бирсилеге болушукъ этиюну тюрлендирлик эдим. Адамны жарсыуундан кенгге турмазга юйренирге керекбиз.

Жашауда кеп тюрлю болумлагъа тюрберге тышеди. Биз а, нек эсе да, буреуну сёгерге бегирек ашыгъабыз къол узатырдан алгъа. Кесибизни аны орунуна салып кёрююну да истемейбиз. Сора болушукъну бююн мен санга этейим да, сен а аны манга тамбла къайтар деген акъылынг бла угъай, журекден келген огурулулукъунг бла, ачык ниетинг бла этерге керекди. Биреуге эс тапдырсанг, ол ахшылыгынг унутулмайды. Къадар аны санга игилик бла къайтарады.

- Ушакъларыбызны Жаш тёлюню биригиулюгюню кюннюно аллында бардырабыз. Аны бла байламлы не дерге суюсе?

- Биз, жаш тёлю, хар не да бююн, бусагъатчыкъда, терк окууна болуп къалса суюбиз, къызынабыз. Ашыгъыргъа керек болмагъанын ангыламайбыз. Таматаланы айтханларына тынгыласакъ, аланы сынамаларындан юйренсек, бир кесек сабырлансакъ тюзду. Жашауунг да муратынг, борчунг болурга керек туюлдуо демеиме. Алай хар нени да оюмларга тийишлиди.

Бююнлюкте жаш тёлю бирге, бир бирге къол узата, билеклик эте билгени ахшы ышанды. Сёз ючюн, бизни биргебизге Сириядан Нарина окуйду. Ол къыралда бююннюгю болумну къайсыбыз билмейбиз. Аны бери келгенине сейир этгенлей турама. Ол, юйорюне къоркъуп, жарсыйды. Аны кёлюн кётюрюрге къолубуздан келгенича болушабыз барыбыз да. Орус тилге юйренирге да.

Аланы халкъларыны къылыкъларында бир ышанлы белгилерге суюме. Бу къызчык, бизни кёрсе, къалайса деп сени сорады, ансы кесини жарсыуларын айтып, кёлюню бузмайды. Аны аллай жарыкълыгы хычыуун болгъаны бла бирге юлгю алырчады. Бир жол каникуллада юйюне барганында бизден атасына кеп саугъала алган эди да, анга миллетибизни энчилиги билинрича затла этпирча да юйретген эдик.

Жаш тёлю республиканы, къыралны да тамблагъы кюннюдо. Бююн къаллайла болгъаныбызга кереде артда къураллык жашауубузну къыйынлыгы, тынчылыгы да.

Заман тюрленмейди, адамла тюрлендиле ансы, деген оюм журюйдю. Мен алай сунмайма. Жаш тёлю хар кезиуде да бирчалай къалады. Ол, тамблагъы кюннге ышана, жарык умутларыны толлугъуна иймана, алгъа тауекъл къарай жашайды.

Ушакъларыны **МОКЪАЛАНЫ** **Зухура** бардыргъанды.

Бийик даражалы олимпиадагъа барлыккъды

Кеслерини билимлери, хунерлери бла кеплени сейирсиндирген, аперимлик алган жашларыбыз бла къызларыбыз миллетибизни ёхтемгилдиде десек, ётюорк болмаз. Тырныууз шахарны 1-чи номерли лицейини 10-чу классыны окууучусу Журтубайланы Жаннет аладан бирди.

Арт жыллада ол къатышмай мектепде бир тюрлю байрам неда магъаналы жыйлыу бардырылмайды. Лицейни атын район эм республикалы даражалы олимпиадала иги бла айтдыра келеди. Алай бла ол кеп болмай «Мени Къабарты-Малкъарым - билим берген экскурсиялада» деген республикалы конкурсада малкъар тилде жарашдырган иши бла 1-чи жерни алып къайтханды.

Россей даражада бардырылган эришулеге уа Жаннет бютюн сыйлоп къатышады. Аны оюмуна кёре, ала айныугъа бек уллу себеплик этедиле. Лицейчи къыз алгъаракъда МГИМО заочный халда бардыргъан олимпиадагъа къатышып, аны призёру болгъанды.

Ызы бла аны эришууну очный кезиууне да чакъыргъандыла. Бююнлюкте Жаннет бла бирге аны ахыр эсебин устазлары, шухълары да сакълайдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.
Сурат авторнуду.

Сахна

«Философияны доктору»

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр сахна искусствону суюгенли Б. Нушичини пьесасына кёре «Философияны доктору» деген спектакльге чакъырады.

Оюн 30 апрельде А.Шоенцукков атлы Къабарты къырал драма театрта кёргозтюлюнюрюкюдо. 19:00 сагъатда башланарыкъды.

Сорлукълары болганла бу телефон номерлеге сёлешсинле: **8(8662) 44-22-10; 77-34-85; 8-909-490-12-11.**

ФОРУМ

Жангы турист маршрутла ачаргъа, сервисни танг изилендирирге кереклисин айтхандыла

Тюнене Нальчикде «Caucasus-2017» деген 1-чи регионла аралы турист форум кесини ишин башлагъанды. Анга къатышханла кеси республикаларында бу жаны бла не жумушла тамамланганларыны юсюнден айтхандыла, хар бирине да магъаналы проблемаланы сюзгендиле.

Жыйылыу бардырылгъан «Синдика» къонакъ юнню фойесинде СКФО-ну туризм бла кюрешген организацияларыны кёрмоч халда жарашдырылгъан стендерине сейир уллу эди. Аланы асламысы Къабарты-Малкъарны районларыныкъыла эдиле. Алай былайда бир кемчиликни чертмей болмаз, анга кепле эс белген эдиле. Жарсыуьгъа, аланы хазырлагъанла иги кесек орфография халатла жибергендиле. Юлгюге Зольск районну Тамбукан келге жораланган къангасын келтирирге боллукъду.

Жыйылыуьгъа къатышханланы араларында Къарачай-Черкесден келген «рассвет» фирманы келечилери - баш директору Салпагъарланы Сослан бла координатору Роман Черачиев да бар эдиле. Ахыргы айтханнга кёре, аланы предпритиаллары къралгъанлы алай кеп болмайды. Ол себепден алагъа туризм бла байламлы не да сейирди.

- Къабарты-Малкъарны бла Къарачай-Черкесни да тамырлары бирди. Аны ючюн мында бу сферада не жангылык болгъанын, сурам неге барды дегенча затланы билирге сюебиз. Тышындан

келген туристлеге бизде не сейирди? Ала болмагъанча бек жаратадыла бизни тауларыбызны, табийгъатыбызны эм зауукълукъ табып кетедиле жолоучулукъдан, - деп чертгенди ушакъ нёгерим.

Андан ары форум кесини ишин къонакъ юнню конференц-залында бардыргъанды. Анга къатышханлагъа кесини алгъыш къагъытын РФ-ни Президентини СКФО-да толук эркинликке келечиси Олег Белавенцев жибергенди. Республиканы тюрлю-тюрлю министрстволарыны бла ведомстволарыны адамлары да быллай жыйылыула керек болгъанларын белгилеп селешгендиле.

Ызы бла сахнада «Туризм бла санаторий-курорт комплекс - регионну айнытыуда баш кюч» деген ат бла ушакъ башланганды. Аны РФ-ни Президенти В.Путинни ышангылы къуллукъчусу, ОНФ-

ни сопредседатели Нодар Шарданов бардыргъанды. Андан сора да, форумгъа къатышханла миллет азыкъланы татыуларын кёрюрге чакъырылгъан эдиле.

Экинчи кюн а турист фирмаланы келечилери импортну алышындрыууну онгларыны юсюнден да селешгендиле. Регионда жангы турист маршрутла ачаргъа кереклисин жыйылыуьгъа къатышханлары хар бири да айтхандыла. Нек дегенде тыш къыраллагъа баралмагъанла Кавказгъа сыйоп келликдиле. Энци жарытхан а сервисди. Аны да бийик даражагъа кётюрюрге кереклисин барысы да бир аууздан белгилегендиле.

Форумну ахырында анга къатышханланы хар бирине да диплолла берилгендиле.

ТАППАСХАТЛАНЫ Аминат. Суратны ХОЛАЛАНЫ Марзият алгъанды.

Фестиваль

Онбир къыралдан - тёрт жюз спортчу

Майны биринчи ыйгъында альпинизмни бла туризмни сыйгенлени ахшы саугъа сакълайды. Ол кюнледе Минги таугъа чабып ёрлеуден жыл сайын бардырылуучу Red Fox Elbrus Race деген кезиулю фестиваль ётерикди.

Быйыл анга 11 къыралдан 400-ден артыкъ спортчу къатышырыкъды. Бу иште сынамлары уллу болмагъан альпинистле бла лыжачыла атлары белгилеле бла эриширикдиле. Бешинчи майда спортчула скайранингде кеслерини къаруларын бла хазырлыкъларын 2450-3450 метр бийикликде сынарыкъдыла. Эришиулене бу тюрлюс фестивальны программасына 2010 жылда кийрилгенди эмда болмагъанча

кенг жайылып къалгъанды.

Минги тауну кюнбатыш жанына чабып чыгъудан а спортчула 7 майда эриширикдиле. Ол «Спорт» эм «Классика» класслада бардырыллыкълды. Биринчиси Азау таладан башланырыкъды. «Классикада» уа Бочкала болгъан жерден ёрге чабаргъа тюшерикди.

Дагъыда фестивальны чеклеринде бу жол бла экинчи кере Хорламын халкъла аралы кубугу ючюн да кюреш барлыкълды. Анда аскерчиле спортчула скайранингде бла ски-альпинизмде саугъала ючюн эриширикдиле.

Алиса ТАРИМ, Элбрус районну администрациясыны пресс-службасыны таматасы.

Байрам

Бир кишиге да эригирге тюшмез

23 апрельде Нальчикде Къабарты орамны жауу жол кесегинде «КнигаФест» бардырыллыкълды. Кюндюз, 12.00 сагъатда, Китапны сыйгенлени обществосуну эм «Победа» кинотеатрланы мекамларыны арасында колдан усталыкъны ярмаркасы да ачылыкълды. Анда авторла этген иллюуаны, сувенирлени, бирси ууакъ саугъаланы алыргъа боллукъду.

Сагъынылгъан общество россейли эм тыш къыраллы жазуучуланы жангы изданиларын сатыуну, «Китапха - жангы жашау» деген акцияны да кърарыкъды. Фестивальны кезиулюнде ары келгенле, жаратхан китапларын хакъсыз алгъандан сора да, кеслерини библиотекаларындан букроссингге саугъа келтирирге боллукъдула. «Винил» деген клуб а халкъны озгандан сора да, кеслерини библиотекаларындан букроссингге саугъа келтирирге боллукъдула. «Винил» деген клуб а халкъны озгандан сора да, кеслерини библиотекаларындан букроссингге саугъа келтирирге боллукъдула. «Винил» деген клуб а халкъны озгандан сора да, кеслерини библиотекаларындан букроссингге саугъа келтирирге боллукъдула. «Винил» деген клуб а халкъны озгандан сора да, кеслерини библиотекаларындан букроссингге саугъа келтирирге боллукъдула.

Кечирек, 15.00 сагъатда, байрамны адабият-музыка кесеге башланырыкъды.

Айтылгъан кинотеатрны босагъа жанында сахнагъа республиканы жаш поэтилер, жазуучулары, жырчылары, китапны сыйгенле да чыгарыкъдыла. Чеченден келген «Echo islands» дуэт да къатышырыкъды фестивальгъа деп белгилениди.

17.00 сагъатда уа «Баш микрофон» боллукъду. Аны кезиулюнде назму окъургъа излегенле кеслерини неда жаратхан поэтилерини чыгармаларын бирсилеге эшитдилерикълдыла.

Ол кюн жауун жаууп къалса, ярмарка боллукъ туююлдо, байрамны адабият-музыка кесеге уа Китапны сыйгенлени обществосуну мекамдында (Къабарты орам, 17) бардырыллыкълды. Бу жумушну Нальчик шахар округну администрациясыны Культура управлениасы, сагъынылгъан общество, «Буква» журнал КъМР-ни Басма эм асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини эм Жазуучуларыны союзуну тутхучулукъларында къраргъандыла.

НИЗАМСЫЗЛЫКЪ

Тротуарланы сайлагъан водителле

Алгъаракълада Интернетде Нальчикде адамла жауу жүрюген жерледе, къыртышлада машинала бара тургъан видеороликке чыкъгъан эдиле. Къырал автоинспекцияны келечилери бу материаланы хайырланып, бузукълукъ этген водителле кимле болгъанларын тохташдыргъандыла, деп билдиргендиле УГИБДД-ны пресс-службасындан.

Биринчи видеороликке Ленин атлы проспектни Кешоков эмда Ногмов атлы орамла бла чекленген кесегинде тротуар бла «БМВ-Х6» машина бара тургъанын кёрюзтгендиле адамла. Аланы да абызырата, энише иги кесек баргъанындан сора аны водители артка, жолгъа къайтып кетгенди. Быллай былхымсызлыкъ иш этерге бир тюрлю сылтауу болмагъан, жауу бара тургъанлары да ачууландыргъан нени юсюнден сагъыш эте болур эди, аны аңглар амал жокъду.

Къалай-алай болса да, бу жигитни инспекторла тапхандыла. Ол 38 -жыллыкъ жашды, кеси да Нальчикде жашайды. Этген иши ючюн КоАП РФ-ни 12.16 статьясыны 1-чи кесегине тийишлиликде (жол жанларындына орнатыл-

гъан неда аны юсюнде боюу бла сюртюлюп ишленген белгиледе жорукъланы толтурмагъаны ючюн) анга 500 сом тазир салыннганды. Аны юсюне уа тротуарла бла баргъаны ючюн (КоАП РФ 12.15.ч.2) ол дагъыда эки минг сом төлерге керек боллукъду.

Жыл саны жетген, машинаны жүрютюу сынауу да уллу болгъан бу бузукълукъну не хыйсап бла этгенин аңгылагъан къыйынды. Ахыр эки жылны ичинде жолда жүрюуде жорукълагъа сыйынмагъаны ючюн анга төрт минг сомгъа тазир салыннганды. Ол санда къызыу баргъаны ючюн да - беш кере. Энтта да экиси уа машинаны миялаларын мардасындан оздуруп къаралгъаны бла байламлыдыла. Жарсыуьгъа, ол аланы төлемегенди, юсюне уа энтта да 2500 сом борч къошханды.

Бу кюнледе быллай иш дагъыда шахар зоопаркны къатнады болгъанды. Ызы бла тохташдырылгъаннга кёре, «Хаммер-Н-2» машина ол тийреде къыртыш бла бара эди, жауу жүрюгенлени да элгенди. Руль артында уа 44-жыллыкъ эр киши болгъанды. Ол да, башындагы шубёча, аллай статья бла жууапха

тартылгъанды, аны юсюне эки минг сом багъасына тазир къоллу болгъанды. Бу водителъ да быллай борчларын төлерге ашыкъмагъанладан бириди: ол этген 14 бузукълукълардан асламысы къызыу баргъаны бла байламлыдыла. Бир-бир водителъени кеслерин аңгылашынуусуз жүрютгенлери бу ыйыкъда шарт кёрюнюп тебирегенди. Эсигизгеле салыйкъ, онунчу апрельде Нальчикде паркда машина тротуарла бла бара тургъанын кёрюзтген видео тюшгенди Интернетге. Руль артында Бахсан райондан онсегизжыллыкъ кызы олтуруп эди.

Нек бузукълукъ этгенин ол: «Жауун жауу тургъанда, жауу барыргъа сыймей эдим», - деп алай аңгылатыргъа кюрешгенди. Башындагы эркеулен а сылтаугъа нени тутарыкълары энди белгили боллукъду.

Правогъа бузукълукъ этгенине ачыкъларгъа эмда тохташдырыргъа болушханлары ючюн уллу кёллю болмагъан граждандлагъа полициячыла ыразылыкъларын билдирдиле.

Басмагъа УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Эски сурат

Эки эгеч, бир келин

Бу сурат 1940 жылда Огъары Малкъарда, Мухолда алыннганды. Ол заманга адамланы кёбюсю европалы кийимлеге кечген эдиле. Олтуруп турган тишируу Асанланы Идрисни кызы Букьминатды. Хасаулагъа эрге кетгенди.

Сюелгенледе сол жанындагы тишируу аны гитче эгечи Сегибады. Ол а Тикалагъа баргъан эди. Онг жанында кыйырдагы уа Асанланы келинлери Атабийланы Гюляцады.

Была сюрюнню да сынап келип, Нальчикде жашап тургандыла. Бююнлюкге ючюсю да дунияларын алышхандыла.

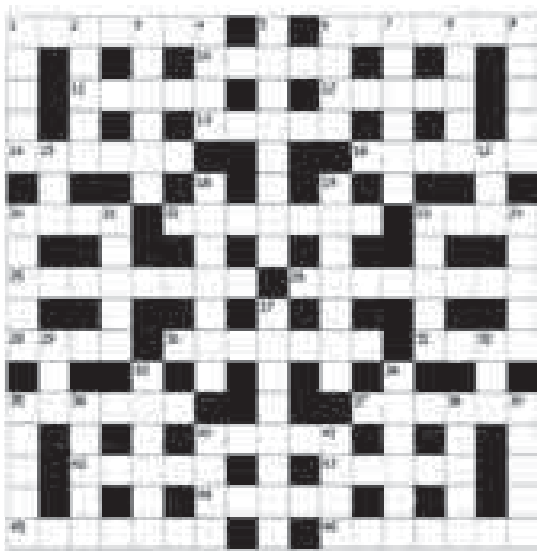
ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Нарт батыр. 6. Дуняны ангылау жаны илму бла кюрешген алим. 10. Хантусну бир торлюсю. 11. Ёлчем. 12. Проза жанр. 13. Къумачны бир торлюсю. 14. Жармадан биялмукъ. 16. Башы кирир жери болмагъан адам. 20. Жюч чагыучу иничке узун таякъ. 22. Саргъалтхан ауруу. 23. Дуня башында кесин бек акъыллыгъа санагъан жан. 25. Кечюучо къанатлы. 26. Тёзюмлюк. 28. Къобан суугъа къошулгъан, андан гитчерек суу. 30. Басхычны бир къангасы. 31. Келишим бла ёнкючге алынган ахча. 35. Жамуатны намазгъа уятычу адам, аллай къанатлы да болады. 37. Алыта сокъгъан белгили дирижер. 40. Хораз. 42. Бал чибинле этиучо чайыр (прополис). 43. Кийик. 44. Маймулланы гылыучалары. 45. Дууаны не башха затны кючо бла адамланы къадарларын торлендирирге кюрешген адам. 46. Израильде белгили шахар.

ЁРЕСИНЕ: 1. Муслиманла анга табынадыла. 2. Жипни торлюсю. 3. Жерде сюркелип айланган жашил жануарчыкъ. 4. Тахта кёгет. 5. Къонакчылыкны иши. 6. Персиялыла сёлешген тил. 7. Аскерчилени кёнчеклеринде узунуна тигилген ызыкы. 8. Назмучулукну бир торлюсю. 9. Адепсиз, осал халлы адам. 15. Юйно чырагъы. 17. Юйно чигинжиси. 18. Вольный ауулну таулу аты. 19. Кюз артында тирлик, бичен заман. 20. Аны эр кишиле жюрютедиле. 21. Заманлаучу сёзлеу. 23. Сый-

лы таш. 24. Ансыз назму жыр болмайды. 27. Тынч этилген иш. 29. Женгил желчик. 32. Бийик. 33. Ансыз тылы кёпмейди. 34. Нарт жигит. 35. Эр киши ат. 36.

Россейде жар аты. 38. Бою сюрютючю. 39. Бадражанга алай да айтадыла. 40. Аллай кече жарыкъ болады. 41. Губернатор Тулеевни аты.

Газетни 68-чи номеринде басмаланган сёзберни жууаплары:

Энине: 5. Къалпакъ. 6. Солтан. 8. Ай. 9. Ата. 11. Ау. 14. Локъум. 15. Къарыш. 16. Ара. 17. Къарыу. 19. Окъа. 22. Жан. 23. Ода. 24. Акт. 27. Аякъ. 28. Таракъ. 30. Чай. 31. Марал. 33. Файда. 34. Ун. 35. Хан. 37. Ыз. 39. Ырахын. 40. Зарлыкъ.

Ёресине: 1. Алма. 2. Акъла. 3. Уста. 4. Итиу. 5. Къарылгъач. 7. Накъышлау. 10. Тау. 12. Омакъ. 13. Окъуу. 18. Радар. 20. Ана. 21. Бау. 25. Базманчы. 26. Айбатлыкы. 28. Тала. 29. Къафа. 32. Обар. 34. Улакъ. 35. Хуна. 36. Назы. 38. Залп.

Ыйыкъгъа гороскоп

22 апрельден 29 апрельге дери

КЪОЧХАР

Бу ыйыкъда кесигизни оюмугъузну тохтамай жакъларга керек болуп турлукъду. Ол а торлю-торлю даулашла чыгъарлыкъды. Алай къолларыгъыны бошлап къоймагъыз, сиз муратыгъызга жууукъсуз бусагъатда.

ТАНА

Бу кюнде жамуат арасына чыгып сёлешсегиз, төгеригиздегиле ангыларыкъдыла, билеклик да тапдырыкъдыла. Алай бир жангы затха юйренирге излеп тура эсегиз, ол жумушну бираз артдаракъга къоюгуз.

ЭГИЗЛЕ

Сау ыйыкны не жаны бла да тирилик керек боллукъду. Солу кюнде болум бираз тынчыракъга айланарыкъды. Жёнгерлеригиз бла тюбешген кезиююзде керексиз даулашланы къызгъамазга

кюрешигиз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ

Бу кюнде хар зат кесигиз суйгенча болуп бармагъанын ангыларыкъсыз. Алай ырахатлыкъ табып, хар затны кезиюу бла тамамласагъыз, хар не жерине къайтарыкъды.

АСЛАН

Ишигиз бла байламлы жумушла бек иги жанына торлениридикиле. Бу кюнде жетишимлеге жетер ючюн кишини юсю бла да атларга керек боллукъ тойюлдо. Сатыу-алыу жаны бла да ахшы кезиюдо.

КЪЫЗ

Тохтамай ишлеп тургъаныгъыны эсеплерин кёрлюксюз. Башхала артыкъ ангыламагъан, алай сизге сейир кёрюнген проектлени да къоркъмагъанлай къолга алыгъыз. Юйорююзню унутуп къоймагъыз.

БАЗМАН

Ишигиз бла байламлы ахшы торлениуле сакълайдыла. Эски жумушларыгъыны тийишлисича тамлап, сагъынлган торленулеге мурдор къурап башлагъыз. Ыйыкны ортасында саулуугъуз бла байламлы ишлеригиз да хайырлыдыла.

АКЪЫРАП

Бусагъатда төгеригиздеги адамла бла терк окуна бир тилли болуп къалалыкъсыз. Аны толу хайырлангыгъыз. Суйген адамыгъыз бла арагъыз тозелдикле. Аллайы болмагъан а жангы суймеклик табарыкъды.

МАРАУЧУ

Юй жумушла бла кюрешигиз. Онгугъуз бар эсе, отпуск окуна алыгъыз. Ишигизден бираз солурга керексиз. Нек дегенде бу кезюде артыкъ уллу жетишимле болдуралмазсыз, алай къарыуугъузну уа къоратырга тюшер.

ТЕКЕМЮЙОЗ

Суйген адамлары болгъанланы дуня бла бир ахшы хапар сакълайды. Бир аламант саугъа къолу да болурга боллукъсуз. Ата-аналыгъыз бла арагъыны уа бузмазга кюрешигиз. Ыйыкны аллында саулуугъуз бла байламлы чыкыган чурумлагъа артыкъ жарсырча тойюлдо.

СУУКЪЫЙ

Бирегизге ишленген, таматала да жетишимлеригизни эслерикдиле. Ол себепден ишигизде кётюрюлорге боллукъсуз. Жангы таншыулагъа уа иги кезию тойюлдо дейдиле жулдзула. Тасха хапарларыгъыны кишиге билдирмезге кюрешигиз.

ЧАБАКЪЛА

Бийик билим ала тургъанла бу ыйыкъда жетишимли боллукъдула. Ала экзаменлени, зачётланы къыйналмай берликдиле. Бу кезюде сизге кёп адам тартыллыкъды, ол санда алгыннын шуёхларыгъыз да.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪЛАНЫ Зукура (бёлюмно редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмно редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин кёруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганда.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Муусукаланы Сакинат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чю бетле),
Гезяланы Валентина - (9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 492
Багъасы 15 сомду

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru